



ÉSZAKMAGYARORSZÁGI HÍR

*A „Király Lajos” Eszperanto – Baráti Kör Tájékoztatója
Miskolc*

2010. Március - Április

5. évfolyam 55 - 56. szám

Tartalom

2010.....	3
Vajon meteorit futott át Észak-Magyarország felett?.....	3
Március 9 „Szabad Sajtó” – Fotó.....	4
Emlékezés.....	4
Gróf Széchenyi István.....	5
A Papság, papok éve is a 2010-es év.....	7
Korunk remetéje.....	7
Lillafüred és József Attila.....	10
József Attila.....	10
ALTATÓ.....	10
Herman Ottó.....	11
„Herman Ottó” Múzeum 1.....	12
Március 15 – Nemzeti ünnepünk.....	14
Viccek.....	16
Hírek.....	17
<i>Petőfi Sándor: Te a tavaszt szereted</i>	17
Gyász.....	18
Meghalt Mikola Klára, Észak-Magyarország szülőtte.....	18
Mikola Klára.....	19
Búcsúzunk dr. Jáki Ferencről.....	20
Dr. Jáki Ferenc.....	20
Búcsú Feri bácsitól.....	21
Jáki Ferenc: Gyökerek.....	21
KUMEVAVA AZ ŐSERDŐ FIA.....	23
Húsvét.....	30
Isteni Segítség.....	31
Gazdag Erzsébet: Itt a tavasz.....	31

2010

A 2010-es év: a Biodiverzitás Éve, a Kultúrák Egymáshozközeledésének Nemzetközi Éve, Az Ifjúság éve, A Szegénység és a Társadalmi Kirekesztés Elleni Küzdelem éve, 3-as szám éve, A Merkúr bolygó éve, a kínai horoszkóp szerint a Tigris éve is. Ebben az évben ünnepeljük Chopin lengyel zeneszerző születésének 200, Erkel Ferenc magyar zeneszerző születésének szintén 200.évfordulóját. Ebben az évben 240. éves a Miskolc-diósgyőri Vasgyár. Az év nevezetes, most említett eseményeiről újságunk hátralevő számaiban meg fogunk emlékezni, de ezeken kívül még sok érdekesség várja majd olvasóinkat.

Pásztor Lászlóné

Vajon meteorit futott át Észak-Magyarország felett?

2010. február 28-án éjjel égő tűzgömb futott át Észak-Magyarország egén. Látványa, és a hallható robbanások megijesztették a nem alvó lakosságot. Fehéren izzó tűzgömbként jelent meg néhány robbanást hallatva, melyek miatt milliányi darabra földreesni, széthullani látszott. De, hiába keresték darabjait a kutatók és a Katasztrófaelhárítási szervezet tagjai. A 10 000 méter magasan rohanó valami darabjai sem Magyarországon, sem Szlovákiában, sem Ukrajnában nem találhatók meg. Az emberek arról beszélnek, hogy nem lehetett meteorológiai objektum, vagy meteorit, mert az utóbbinak vörös színe van. Egyesek úgy vélekednek, hogy valamilyen gázgömb lehetett mely ezeket a detonáció-hangokat kibocsátotta, aztán fényét veszve eltűnt a légkörünkben. Mások azt vélik, hogy az űrből űrhajó lehetett, de senki sem tudja honnan jött és hová tartott. Mi úgy gondoljuk: csak akkor fogunk többet tudni a jelenségről, ha megtalálják darabjait, melyek vizsgálati eredményei majd továbbgazdagítják tudományos irodalmunkat.

Pásztor Lászlóné



Meteorit a Wikipédia alapján

Március 9 „Szabad Sajtó” – Fotó

Miskolcon az Ifjúsági és Szabadidő Ház adott helyet: Ádám János /Észak-Magyarország/, Juhász Ákos /MINAP/, Vajda János /MTI/ és Végh Csaba /Kulcs Magazin/ fotóriporterek kiállításának megnyitójára 2010. év március hó 9-én 17 órai kezdettel. A kiállítást dr. Dobrossy István nyugalmazott levéltár igazgató nyitotta meg. Közreműködtek: Czeglédi Szilvia és Balogh Orsolya fuvolán.

/Pásztor Lászlóné/



Dr.Dobrossy István



Ízelítő a kiállított képekből

Emlékezés

Kedves olvasóink jól tudják, hogy jelenünk, jövőnk, a múltunkon alapul. Egyesek hiszik azt és jól hiszik, hogy a sokat próbált és nagy gyakorlati érzékű ősök tetteiből kell példát vennünk. Néhányan erőt kívánnak meríteni mondván, hogy ha az elődeink képesek voltak ilyen sokat tenni embertársaikért, mi miért ne tudnánk ugyanúgy cselekedni, vagy éppen többet is tenni. Ajánlom, hogy miskolci sétánkon álljunk meg egy kicsit a Széchenyi utca végén levő Széchenyi szobornál és emlékezzünk vissza az ő nagyszerű egyéniségére. Ezt a szobrot mi miskolciak nem igazán szeretjük, mert nem a tetterős, fess fiatal Széchenyit

ábrázolja, hanem a megtört öreg, beteg embert. Vajon mi indította a szobrot megrendelő városi hivatalt, hogy így ábrázoltassa hazánk nagy alakját? – kérdeztük a szoboravatón és kérdezzük ma is. Talán az a magyarázat, ahogyan a monarchia hű főnemes öregkorára jutott el annak felismerésére, hogy hazája elmaradott állapotáért és az 1848-as szabadságharc vérbefolytásának tragédiájáért egyedül a Habsburg uralkodó - ház a felelős. Miért nevezik gróf Széchenyi Istvánt a „Legnagyobb Magyarok”? Megtudják, Önök is, ha a következő visszaemlékezést elolvassák



Széchenyi István fiatalkori képe

Gróf Széchenyi István

A XIX. század huszas éveiben már a magyar élet minden területén megindultak a reformkezdeményezések a kulturális, gazdasági és társadalmi fejlődés meggyorsítására. Ennek hátráltatójától az osztrák udvartól elszakadást egyre többen kezdték sürgetni, mely csak kihasználta az uralt országokat, de folyamatos fejlesztésükről nem gondoskodott, gátolta a fejlődést. Felismerve a már sürgető szükségét, a terjedő magyar irodalommal indult el a fejlődés, mely a nemzeti öntudatot erősítette.

Mindenki tudta, hogy nagy fejlődést gátló tényező a mezőgazdaságból élő jobbágyság helyzete: a robotmunka miatt, a nemesség kiváltságrendszere: mivel a nemesi birtokok szabad adásvételét az „ösiségjog” gátolta és emiatt a nemesség nem kaphatott hitelt birtoka fejlesztésére. A reformátorok először a társadalmi egyensúlyt kívánták megteremteni a jobbágyság helyzetének javításával, majd felmerült a kereskedelem, ipar fejlesztésére és a közlekedés kiépítésére irányuló igény. Hiszen akkor még Magyarországon a tehetősebbek lovon, postakocsin, mások az apostolok lován, tehát gyalogosan utaztak, az áruszállítás ökrös szekereken történt. Ebbe a korba született bele az arisztokrata gróf Széchenyi István. Apja Széchenyi Ferenc, a Magyar Nemzeti Múzeum megalapítója volt, anyja gróf Festetics Julianna: leánya a Georgikont megalapító Festetics Györgynek.

Most Széchenyi István halálának 150. évfordulója alkalmából emlékezünk meg a nagy magyar államférfiről.

Bécsben született 1791. szeptember 21-én. Korán érdeklődni kezdett a kultúra iránt, megörökölte a nép szeretetét és az erős társadalmi érzékenységet. 1808-ban bevonult a seregbe, mellyel több hadjáraton is résztvett. Közben sokat utazott, nyelveket tanult, olvasott. Utazásai alatt széleskörű érdeklődését igyekezett kielégíteni. Például Angliában

tanulmányozta az alkotmányt, a társasági életet, lótenyésztést. Anglián kívül megfordult még Franciaországban, Németországban, Itáliában, sőt Kis-Ázsiában is. Utazásai alatt tapasztalta meg, hazája elmaradottságát a látogatott országokhoz viszonyítottan. Hazajövele után egymásután írta meg könyveit és alapított különböző társaságokat. 1822-ben angol mintára meghonosította a Lóversenyzést Magyarországon, 1825-ben létrehozta az első Lótenyésztő Egyesületet. Az 1825. évi országgyűlésen felajánlotta egy éves jövedelmét és ezzel megvetette a Magyar Tudományos Akadémia alapjait. 1826-ban lemondott a császári hadseregi tiszti rangjáról, hogy attól függetlenül szabadabban nyilatkozhasson reformtörekvéseiről. 1827-ben Pesten megalapította a Nemzeti Kasino-t azzal a céllal, hogy az itt gyülekező főurak nemzeti alapon történő politikai állásfoglalását elősegítse. 1830-ban adta ki első könyvét HITEL címmel, majd a másodikat 1831-ben STÁDIUM címmel. Ezekben reformcéljait írta le. Sürgette megteremteni a parasztság szabad földvásárlásának jogát. Burkolt formában, de már kinyilvánította a közteherviselés és jogegyenlőség gondolatát. Széchenyi nevéhez fűződik egy Dunán átívelő állandó híd felépítése. Ez a híd ma is áll. A neve LÁNCHÍD. Széchenyi Istvánnak köszönhetjük, hogy a Dunaparti két települést Budát és Pestet összekötötte, így vált Budapest Magyarország igazi fővárosává. Az angol vállalkozókkal alapított „Első Dunagőzhajózási Társaság” első hajója az „I. Ferenc” nevet viselte. Széchenyi nevéhez fűződik a későbbi balatoni gőzhajózás beindulása is. Természetesen, az első dunai közlekedési útvonal a Budapest és Bécs közötti volt. Ezután hajójavítót, majd hajógyárat is alapított Budapesten 1835-ben az Óbudai szigeten. Ott javították Magyarország első tengerjáró gőzhajóját is. 1836-ban Sopronban majd Pesten gőzgéppel működtetett hengermalom építését kezdeményezte. Széchenyi résztvett a magyar Kereskedelmi Bank alapításában és foglalkozott a Nemzeti Színház alapításának kérdésével is. Aztán kidolgoztatta a tiszai hajózás érdekében a Tisza szabályozásának tervét, mint új lehetőséget. A Tisza akkor nagy kanyarokkal szeszélyesen folyt medrében, így a tavaszi áradásokkor a folyó által szállított sok víz nem tudott simán lefolyni, hanem partjait mindig túllépve komoly kiterjedésű tengert hozott létre. Vásárhelyi Pál tervei szerint 101 helyen vágták át a folyókanyarokat a folyó kiegyenesítésére. Az 1848-as forradalomban nem értett egyet kor-társával a forradalom vezér alakjával Kossuth Lajossal, mert ő a forradalommal akarta elérni a magyar álmokat. Széchenyi békésen, a királyi udvarnak nem hátatfordítva akarta megvalósítani azokat, félt a forradalomtól. Mégis, feladatot vállalt gróf Batthiány Lajos forradalmi kormányában. Övé lett a Közlekedési Miniszter-tárca. De már 1848. év szeptemberében kezdte felismerni az ausztriai rezsimek elnyomó, fejlődést gátló szerepét és ekkor orvosa tanácsára bevonult a Bécs melletti Döbling elmeógyógyintézetébe, melyet politikai menedékhelynek tekintett. Ott tovább írt. Utolsó, befejezetlen német nyelvű művében – „Disharmonie und Blindheit” - Bécs tette felelőssé szeretett népe elmaradottságáért, s ezzel szembefordult az addig sérthetetlennek tekintett Habsburg-házzal. Ebben az elmeógyógyintézetben önkéntesen halt meg 1860. április 7-én, mert nem tudta tovább elviselni a bécsi udvar rendőrségének örökös házkutatásait, kérdésekkel zaklatásait. Széchenyi István nevéhez fűződik még a kezdeményezés a Panteon, a nemzeti sírkert létrehozására. Ez az álma is megvalósult.

Ma ott nyugszanak nemzetünk nagyjai. Ott nyugszik Baghy Gyula is, a nagy magyar eszperantista költő, színész és színrendező is. Széchenyi István meghalt, de művei emelték a fejlődés útjára a magyarokat és mi a tetteit sohasem fogjuk elfelejteni. Széchenyit népének szeretete, emberi haladásba vetett hite, áldozatkészsége, alkotó szenvedélye, gyakorlati tevékenysége emelte a magyar történelem nagyjai sorába.

Embernek rangot nem a nemesi születés, hanem tettei adnak. Széchenyi István minden tekintetben nemes ember volt!

/A magyar Wikipédiából- Varga Balázs kigyűjtése alapján írta: Pásztor Lászlóné/

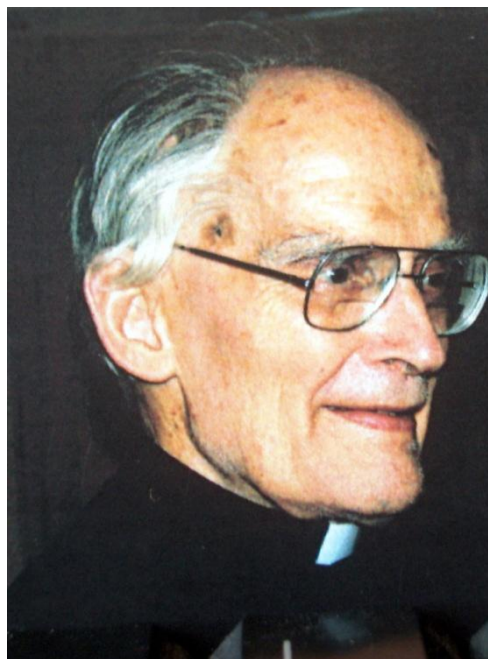


Széchenyi szobor Miskolcon

A Papság, papok éve is a 2010-es év

A <http://papsageve.katolikus.hu> című honlap szerint a pápa hirdette ki, hogy a 2010-es év a papság, a papok éve is. Ennek a célja, hogy elősegítse minden papnak a megújulásra való törekvését. A papok Krisztus szolgái legyenek teljes egészében. Ennek érdekében Nemzetközi papi találkozót hívnak össze Rómába 2010. év júniusára. Az ember a külsőt nézi, de Isten a szívekbe lát. Isten szolgájának el kellene vetnie a világ hívságait, mint ahogyan erről Török Géza álnéven egy budapesti pap írt, a századforduló magyar remetéje, akiről a következő történetem szól.

Korunk remetéje



Mint tudjuk, sok vallás papja él a világban. Én, most, egy Magyarországon, Budapesten élt egykori római katolikus papról fogok mesélni. Amikor én megismertem, ő már apám helyett apám lehetett volna a kora miatt. Egyedül élt, hiszen a római katolikus papok nem alapíthatnak családot. Fitestvére és szülei halála után nem vette magához egyetlen élő hozzátartozóját a hugát a családjával, mert nem akarta, hogy mások hozzá alkalmazkodjanak, de ő sem kívánta életét másokkal megosztani. Nem apja vette az öt szobás lakást, hiszen ő a

szegények ügyvédjeként nem tett szert vagyona, alig tudtak megélni a jövedelméből. Lakásukat nászajándékként kapták az apa felvidéken élt szüleiől. Az egykori lelkes fiatal, az apai nagynéni példája nyomán – aki szerzetesrendi apáca volt – érettségi után szintén szerzetesi pályát képzelt el magának, de úgy, hogy ne menjen üres kézzel, vinni akarta lakásuk értékét. Annak az öt szobának, melyben éltek. Apját arra kérte, adja el a lakásukat, vegyen maguknak kisebbet, hogy ha már nem viheti el az egész értéket, akkor az árkülönbözettel léphessen be a választott rendbe és megkezdhesse szerzetesi életét a Jezsuitáknál. Apja erre nem volt hajlandó, mert az 1929-1933-as évek gazdasági válságában elvesztette minden értékpapírba fektetett megtakarítását, tudta, hogy ő nem tud maguknak új lakást venni. Igyekezett hát fiát meggyőzni, végezze el előbb az építészmérnöki egyetemet és diplomásan vonuljon be a szerzetesrendbe, és az egyetemen megszerzett tudásával támogassa a rendet a könnyen elvesző pénz helyett. A fiú így is tett jobb híján, de a túske örökre bennmaradt. Később szülei elváltak, apja új házasságot kötött, melyből egy leánygyermek született. Amikor a pap bácsi anyja meghalt, vidéken élő leánytestvére – a féltestvér-gondoskodott fivéről úgy, hogy két hetenként feljárt hozzá takarítani, vitte-hozta a szennyest és mindig vitt egy heti főzött-sütött ételt, amit csak melegíteni kellett. Így a pap bácsinak havonta két hétig kellett magáról gondoskodnia. Olykor ugyan mondta a hugának ne törődjön vele, nem szenved semmiben sem hiányt, mert a hívek ellátják mindennel. Húga azonban úgy gondolta, hogy mégis csak a testvére, ne szenvedje hát hiányát a testvéri, a női gondoskodásnak. Jól tudta a nőtestvér, hogy a hívek ellátása mit jelent, mert a Mátrában egy fallóskúti ünnepségen látta miként hordták a hívek az ott élő remetének a hízottlibát és a tisztított tyúkokat is. Úgy gondolta itt nincs aki mindezt elkészítse, jobb hát, ha ő főz a testvéreire és egyébként sem látta nyomát a jó ellátottságnak. A pap bácsi azt is mondta néhányszor, mennyire nagyra értékeli mégis, hogy neki nem kell fizetnie a takarításért, mosásért, és az ételekért, mert így minden pénzét a szegényeknek, a rászorulóknak tudja adni. És a huga látta is néhányszor, hogy fivére miként dugja pénzét a közeli és távoli templomok perselyeibe. A papbácsi főmérnökként ment nyugdíjba. Már nyugdíjasként végezte el a teológiát. Mérnöki nyugdíját így a perselyekbe dugdosta, papi fizetéséből szerényen élt egyedül, és ami pénze maradt, azt bankbetétben helyezte el, hogy halála után is tudjon gondoskodni a nyomorultakról. Testvére családjáról nagy ünnepek alkalmával sem emlékezett meg, nem küldött nekik ajándékot, mert az pénzbe került volna és akkor az ő nyomorultjai kevesebbet kaptak volna – egyébként húga és sógora dolgoztak, tudtak magukról gondoskodni, sohasem panaszkodtak, tehát nem szorultak rá az ő pénzére.

Közben szép csendesen múlt az idő és a pap bácsi 85 éves lett. Húga elvitte családjával a születésnap ajándékokat: ágy,- asztal- és fehérműt, törülközőket, mert látta, hogy ezekből fivére már nagyon kikopott. A születésnap torta elfogyasztása után a pap bácsi kérte a hugát, többé ne keresse őt a segítségével, mert most már egyáltalán nem lesz szüksége rá, mert a hívek között egy akadt, aki úgy fog gondoskodni róla mintha testvére lenne. A hóg kérte hogy ismerje meg a jótét lelket, hogy ölelje meg őt. Erre nem került sor. És ezután hiába kereste meg a hóg a testvérét, azzal sokáig nem tudott találkozni. S amikor mégis újra találkoztak a testvérek, a lakásban óriási volt a rendtelenség. A padló szürke volt a portól mely mindent vastagon fedett, a padlótól fél méter vastagon papírszeletek tömege feküdt, alig tudott bemenni a lakásba. A pap testvér elmondta, hogy papírszeletekre írja amit meg kell tennie, hogy ne felejtse el. A már nem szükségeseket pedig azért nem dobja el, mert így ő mindenhol ott van, így nincs egyedül, ő a legjobb társasága saját magának. Nem fogad be a lakásába senkit. Azt is elmondta, hogy ő már nem akar költeni magára semmit. A nappali szoba kályhakéménye beomlott, de ő már nem csináltatja meg, mert az nagy költség lenne. Ebbe és a hálószobába nappal besüt a nap, így felmelegíti annyira, hogy melegéből marad éjjelre is. Hogy télen meg ne fagyjon mégis, felveszi két kabátját is és jól betakarozik. A gázt a konyhából kiköttette, mert ha a kéményt nem javíttatja meg, a gáz sem tudna hol eltávozni.

Egyébként sem főz, minek hát a gáz?. Este villanyt nem használt, mert azért is fizetni kellett volna. De az esti elmaradt munka pótlására ő az első napsugárral kelt és ekkortól már írta a könyveit. Az egyikben álnéven bírálta paptársait, akik luxus módon élnek, autót, díszes ruhákat, telefonokat, televíziót használva. Ő, Szent Ferenc példáját követve a papok teljes szegénységét hirdette a tapasztalt luxussal szemben. Vizet csak annyit használt otthon, amennyivel a wc-t kellett leöblíteni, és a mosdáshoz. Aztán rászokott az utcai ingyénétekezésekre. Beállott azokba a sorokba, ahol a különböző szervezetek ingyen ételt osztottak a rászorulóknak részére. Másik könyve is egyházi témájú volt: Szűz Mária völegényeinek szerepe a mai egyház életében. Második könyve még nem került nyomdába, amikor megérezte, hogy e földi pályafutása a végéhez közeledik. Végrendeletében betétkönyveiben elhelyezett pénzét és az apai lakást nem féltestvérére, hanem egy női szerzetesrendre hagyta, hogy az, ebből az összegből sokáig gondoskodhasson Budapest szegényeiről. Aztán, 86 éves korában hosszas, de türelmesen viselt szenvedés után eltávozott a már vágyott túlvilágba. A nőtestvér értesülve a végrendeletről, kérte a rendet, hogy ő is részesülhessen apja lakásának értékéből, hiszen apja ő érte is dolgozott. Sikertelenül kérték a papbácsinak az egyház, melynél 21 évig szolgált, papi temetést rendezett saját halottjának tekintve őt. A temetésen a temetést végző főpap gyalázatosan beszélt paptársa kegyetlen apjáról, aki nem engedte a szerzetesrendbe belépni az odavágyó fiát, aki végül az 1945-ben beköszöntő szocialista rendszer miatt már később sem tudott szerzetesrendbe belépni, hiszen egyedülmaradt édesanyját el kellett tartania a mérnöki jövedelméből. Amikor megtudták paptársai és főnöke, hogy az elhalt 53 millió forintos vagyont hagyott hátra, de nem számukra, a temetés összegét az ő kegyeleti koszorújuk árával együtt visszakérte a főpap által vezetett római-katolikus egyházi intézmény az örökösöktől. Az egyik legfájóbb dolog volt a nőtestvérnek apja emlékének jogtalan meggyalázásán kívül, - hogy a temetést végző 21 pap közül, ideértve a főpapot is, egyetlen egy pap sem ment oda hozzá részvétet nyilvánítani. De a másik, mely nemcsak az ő keserősége volt, hanem azoké is akik az elhaltat ismerték és szerették, hogy ezek a pap-munkatársak a visszakért temetési költséggel holtában alázták meg paptársukat. Azzal az emberrel bántak így, aki a 21. század remetéjeként élte életét, aki megérdemelte ezt a megtisztelő végceremóniát, mert teljes életében a katolikus egyház boldogulásán, az istenhit terjesztésén fáradozott, éhezve, fázva, nyomorogva, a krisztusi szegénységet hirdetve fillért-fillérre rakva tette félre minden pénzét a szegényeknek a holta utáni időre is. Jó, hogy az elhalt már nem élhette meg paptársai nagyon ostoba, hitvány cselekedetét. Ha látta volna, biztosan azt mondta volna: „Tudtam, hogy vagyonomat nem szabad paptársaimra hagynom, mert akik kapzsiak, bosszúállók, részvéttelenek, nem érdemlik meg az Isten adta földi javakat, de az emberek bizalmát sem. Helyesen cselekedtem, mert másként bizonyára nem kapták volna meg a szegények sem: Istentől kapott földi értékeimet, amelyeket most én tovább ajándékoztam Budapest szegényeinek”.

Pásztor Lászlóné



Lillafüred és József Attila

Javaslom, ne csak Miskolc belvárosában sétálgassanak, hanem utazzanak a város külső részébe Lillafüredre és szívják be ott a hegyi szelek fuvallatát, ennek a szép vidéknek a levegőjét. Hiszen ott is találhatnak érdekességeket és nem is keveset. Ott van a Hámori tó melynek partján de másik oldalon áll a szép fekvésű Palota szálló, ott vannak a barlangok, a vízesés, Herman Ottó Ház, a Fémipari Múzeum (Vaskohászati) és a Palotaszálló alatt az egyik teraszon megtalálják a magyar költő József Attila szobrát, melyet Varga Éva szobrászművész készített el 2005. április 11-ére, a költő 100. születésnapja alkalmából.



József Attila szobra Lillafüreden

József Attila (1905-1937)

A költő forradalmi ihletettségű volt, a magyar lírának Petőfi Sándor és Ady Endre mellett az egyik legnagyobb képviselője. Versei azt tükrözik, hogy az akkori munkásosztály szemével látta a világot. Idegennyelvre lefordított művei: Oroszországban, Szlovákiában, Lengyelországban is megjelentek, de ma is történik műveinek fordítása eszperantó nyelvre, melyek a nyomtatott és internetes kiadványok révén ma már a világ minden országában megtalálhatók. Magyarországon műveinek eszperantó nyelvű legismertebb fordítói: dr. Kalocsay Kálmán, Fejes Márton Béla és Szabó Imre.

Pásztor Lászlóné

József Attila ALTATÓ

Lehúnyja kék szemét az ég,
lehúnyja sok szemét a ház,
dunna alatt alszik a rét,
aludj el szépen, kis Balázs.
Lábára lehajtja fejét,
alszik a bogár, a darázs,
vele alszik a zümmögés –
aludj el szépen, kis Balázs.

A villamos is aluszik,
s míg szendereg a robogás,
álmában csönget egy picit –
aludj el szépen, kis Balázs.

Alszik a széken a kabát,
szunnyadozik a szakadás,
máma már nem hasad tovább –
aludj el szépen, kis Balázs.

Szundít a labda meg a síp,
az erdő, a kirándulás,
a jó cukor is aluszik,
aludj el szépen, kis Balázs.

A távolságot mint üveg-
golyót, megkaphatod, óriás
leszel, csak húnyd le kis szemed,
aludj el szépen, kis Balázs.

Tűzoltó leszel és katona!
Vadakat terelő juhász!
Látod, aluszik anyuka –
aludj el szépen, kis Balázs.

(1935) /József Attila Összes Versei-Szépirodalmi Könyvkiadó Budapest 1971/

Herman Ottó

(1835-1914)



Kedves olvasók!

Ebben az évben van a 175. éves születési évfordulója annak a Herman Ottónak, akinek a házat megtekinthetjük Lillafüreden a róla elnevezett miskolci múzeumon kívül. Mégis mit tudnak Önök róla? Ő olyan ember volt akit nem szabad elfelejteni, mert sokat adott nekünk, sok ismeretet örököltünk a művei által. Breznóbányán született, nem a mai Magyarország területén. De apja aki orvos volt, 1847-ben családjával átköltözött Miskolcra és ekkortól Herman Ottó már itt élt és itt is van eltemetve az egykori Miskolc melletti Felsőhámor temetőjében. 1853-1856 között Bécsben a Politechnikán tanult géplakatosnak. Ott gyúlt benne érdeklődés a természettudományok iránt. Később mérnök lett, de a régészet, a néprajz és a természettudományok iránti elkötelezettsége más életútra csábították. Óriási

gyűjtőmunkával megírta könyvét Magyarország Pók Faunájáról (1876-1879). Mint

nemzetközileg elismert ornitológus sok tudományos cikket, tanulmányt, könyvet írt. De írt más témájú könyveket is. Ezek között említendő: A magyar népi halászat ősi nyomai, A haltenyésztés rövid összefoglalója, A magyar nép arca és jelleme, A madarak hasznáról és káráról (1901) Az Északi madárhelyekről... Sokoldalú természettudós, néprajzkutató, antiklerikális gondolkodású haladó politikus volt. 1879-től függetlenségpárti palamenti képviselő volt, aki mindvégig Kossuth híve volt. Az ő nevéhez fűződik a Magyar Ornitológiai Központ megalapítása, és ő volt a magyarországi ősemberkutatás megindítója. A munkákat az Avas hegyen, majd a Bükk hegység barlangjaiban végezte és a szerzett ismereteiről kiváló tudománynépszerűsítő műveket írt. Nős volt, felesége Borosnyai Kamilla író volt. Tulajdonosa volt a francia Becsület-rend-nek. 1914-ben halt meg tüdőgyulladásban. Emlékét sok Természetvédő Egyesület, Turista Ház, az Emlék-háza Lillafüreden és egy barlang őrzi, mely azonban csak barlangászok által látogatható.

A Magyar Wikipédia alapján írta: Pásztor Lászlóné

Miskolci sétánk *újabb állomása* a Herman Ottóról elnevezett múzeum:

Honlap: www.hermuz.hu

Dr. Dobrossy István

Miskolc

„Herman Ottó” Múzeum 1.

/Tájak-Korok-Múzeumok Kiskönyvtára 411./

„Miskolci évszázadok” várostörténeti kiállítás

-Folytatás-

A második terem Miskolc város 18. századi történetét tárja a látogató elé. Kisebb időszakot, rendkívül gazdag tárgyi és dokumentációs anyaggal igyekszik bemutatni. Külön egységként jelenik meg a városi öngazgatás, itt láthatók a céhes ipar legszebb emlékei, a görögökhöz kapcsolódó kereskedelem, s egyáltalán a görög kereskedők miskolci létének emléktárgyai. Helyet kap a vallási élet, a városi társadalom átalakulása és természetesen a politikai küzdelmek emlékanyaga is. Ez az időszak ugyanis a török idők végét és ezzel együtt az újrakezdés nehéz időszakát, a Rákóczi szabadságharc hadi terheit, majd a békés években a gazdaság virágzó fejlődését és a felvilágosodás szellemi erjedését jelentette a városlakók számára.

A 18. század a város történetének az az időszaka, amikor a miskolci polgárok megszabadultak a zálogbirtokosok több mint másfél évszázados /1536-1703/ terheitől háromszori megváltással /1703,1731,1744/. A század első felére lerázták a természetbeni szolgáltatások nyomasztó súlyát és a kötelező robot-terheket, de az 1755. évi Grassalkovich-szerződéstől – amikor a város kamarai birtokká vált – a feudális kötöttségek ismét szorosabbak lettek. A változásokat a település szerkezetének, a lakosság számának és összetételének alakulása jól kifejezi. A lélekszám a század elején 4000, 1786-ban pedig már 14 000 fő volt. Így a város belterületét a század végére a túlszűfoaltság jellemzi: 72 utcában 2400 lakóház áll.

A kiállítás érzékelteti a társadalmi, a vallási, a nemzetiségi összetétel átalakulását. Kitűnik, hogy a nemesség számát milyen nagy mértékben növelték meg a török idők alatt beköltözött nemesi családok /Dőryek, Aszalayak, Vayak, Almássyak, Máriássyak,

Szepessyek/, akik többnyire a város főutcáján vásároltak telkeket és házakat. A terem kiemelkedő darabja a Szepessy család szépen restaurált 18. századi viseletanyaga, amely az avasi templom kriptájából került elő 1942-ben.

A 18. század első gazdasági felmérése, a Kötelkönyv és a korabeli összeírások adatai szerint is a mezőváros gazdasági életének alapja a Miskolc és a környező települések határában termelt bor volt. E nagy mennyiségű és jó minőségű szőlő termésének tárolására különleges pincerendszer épült ki a város dombjain, s elsősorban az Avason. 1702-ben csak az avasi domboldalon 558 pincét írtak össze.

A termeléshez szorosan kapcsolódó borkereskedelemnek a 18. század elejétől megtelepedett balkáni származású, ortodox szertartású kereskedők, összefoglaló nevükön „görög”-ök adtak lendületet. Kolóniájuk új szintet hozott város egyházi és kulturális életébe is. Templomuk, iskolájuk volt, amelynek emlékei / számadások, tankönyvek, iskolai földgömb/ éppúgy megjelennek a vitrinekben, mint a diáképeken.

A kereskedelem, a mezővárosi privilégiumok biztosította szabadabb, városias környezet segítette a 16. közepétől a Miskolcon kibontakozó céhes ipart. A 18. század folyamán a mesterségek száma kibővült, sok újabb céh alakult /pl. gombkötők, szűrőcsapók, gubások, bodnárok, pékek, fazekasok, cipészek, stb./ Ezek tárgyi emlékei a céhbehívó táblák, a céhládák, a céhpecsétek, amelyek szép számmal vannak jelen a kiállításon. Díszítésében is nagyon szép darab a céhes iratok között a fazekas céh protokolluma.

Ebben a században Miskolcon élt és alkotott három „kép író”, vagy „piktor”: Voroniencki János, Lieb Ferenc és nemes Fabriczius Jakab István. Itt született Dayka Gábor, korának egyik legjelesebb lírikusa és Nagyváthy János, a magyar gazdaságtudomány kiváló művelője. Miskolcon élt négy évtizeden át Benkő Sámuel fizikus-orvos, a miskolci történetírás úttörője, s a város 18. századi arculatának formálásában kimagasló szerepet vállaló Klír Vencel, építész. A szabadelvű eszmék kavargása idején, 1781-ben Miskolcon is megalakult a szabadkőműves páholy „Erényes Vándorok Társasága” néven, amelynek tagjai sorában találjuk Vay Miklóst és Kazinczy Ferencet is.

Itt látható Miskolc legkorábbi, 1759-ből származó térképe, s azok a város ábrázolások, amelyek a 19. század eleji céhleveleken maradtak fenn.

A kiállítás **harmadik terme** tárgyi és dokumentációs emlékekkel mutatja be, hogy a több, mint 13 000 lakosú, a 19. századba lépő Miskolc Észak-magyarország egyik vitathatatlanul meghatározó gazdasági és szellemi központjává vált. A városban és város határára a 18. század utolsó harmadától jelentek meg a a céhes keretektől eltérő ipari formációk, amelyek már a gyáripar előzményeinek tekinthetők. Fazola Henrik, würzburgi lakatos mester 1770-ben vasolvasztót létesített a mai Ómassán, amelyhez rövidesen vasfeldolgozó üzem csatlakozott Hámorban. Az erdők fájának hasznosítását üveghuták szolgálták, amelyek ablak és öblösüveg termékekkel elégtették ki a polgárosodó városi lakosság igényeit. Egy vitrin ezekből a termékekből mutat be válogatást, míg egy másik az 1838-ban létesített kőedénygyár legszebb darabjait tárja a látogató elé.

A város szellemi kisugárzó szerepéről tanúskodnak iskolái. A reformátusok és evangélikusok liceumaiban olyan személyiségek tanultak, mint Nagyváthy János, Szemere Bertalan, Herman Ottó. 1881-ben kezdte meg működését Miskolc első nyomdája, amely az itt készített kalendáriumok, könyvek mellett az 1823-ban létesített színház plakátjának előállításával is ismertté vált. Ilyen szellemi környezetben nevelkedett és jelent meg az a réteg, amely nem csak a nemesi előjogok védelmét tartotta feladatának, hanem a társadalmi reformokat is. A Dayka Gábor nevével fémjelzett reformok elő nemzedéke még nem jutott meghatározó szerephez. A 19. század második évtizedétől egyre jobban kiszélesedett a reformok társadalmi bázisa, amelynek szerveződési formáját a miskolci ún. Major utcai tudós társaság és a Szemere Bertalan alapította Borsodi olvasóköri jelentette. A nemesség és a városi

polgárság elkötelezett hívei a Miskolci Kaszinóban találkoztak rendszeresen, ahol véleményt cserélhettek, egymás nézeteit alakíthatták. A kiállításban a Kaszinó rekonstrukció-részlete egyben a módosabb miskolci polgárság lakáskultúrájába is bepillantást enged.

A terem második egységében azt érzékelheti a látogató, hogy a város gazdasági helyzeténél fogva hogyan vált a régió központjává az 1848/49. évi szabadságharc időszakában. Ezt követően pedig az önkényuralom évei elevenednek meg a plakátokon, mint miskolci nyomdatermékeken. A dokumentumok segítségével és az azt kiegészítő diaképekkel áttekinthetünk az 1850/60-as évek Miskolcán.

Az 1848. március 15-iki pesti forradalom hírei megkésve érkeztek Miskolcra. Pesten élő, tanuló miskolciak levelei tájékoztatnak erről. Így többek között Butykay József miskolci köedénygyáros, majd 48-as főhadnagy levelei amelyek eredetiben láthatók. A Szemere Bertalan kezdeményezésére megindított *Miskolczi Értesítő* c. lap részletesen tudósított az eseményekről, amelyeknek gazdag tárgyi és írásos emlékei válogatásban jelennek meg. A nemzetőrség alapító iratai, a nemzetőrök számára írt harci dalok, szabályzatok bizonyítják, hogy a nemesség és polgárság készen állott a nemzeti önvédő harcra, amely 1848. végi és 1849. tavaszi fontos csatái a város környékén zajlottak./Kassa, Forró, Tokaj, Tarcal, Kápolna/. A hadi eseményeket hírül adó és Miskolcon megjelentetett falragaszokon, az ellenállást szorgalmazó és a rendfenntartást segítő plakátokon szinte kivétel nélkül Szemere Bertalan kormánybiztos az aláíró. A Borsod-megyei vattai születésű, majd Miskolcon élő és tevékenykedő Szemere Bertalan az első felelős magyar kormány belügyminisztere volt, majd 1849-ben miniszterelnök. Hozzá hasonló egyénisége volt e korszaknak a szintén miskolci Palóczy László, akinek emléktárgyai, relikviái szép számban láthatók a kiállításon.

A dualizmus korszakának várostörténetéhez vezet át a folyosó, amelynek falán Borsod-vármegye történelmi arcképcsarnoka kapott helyet. A nagyméretű olajfestmények a vármegye tisztségviselőit – főispán, országgyűlési követ, jegyző - mutatják korabeli viseletben. Közöttük láthatják zsinóros atillában Lévy József költőt, a politikus Szemere Bertalant, kiemelkedik Barabás Miklós: Palóczy László festménye, amelyen a borsodi követet egész alakban a pozsonyi vár háttérével festette meg.

- Folytatjuk -

Március 15 – Nemzeti ünnepünk

Bár az 1848-1849-es, szabadságharcunk már a régmúlt eseménye, mégis sok versünk, dalunk, említi fel történelmi múltunknak ezt a jeles időszakát. 1848. március 15-ét, a forradalom kitörésének időpontját minden magyar érzelmű ember a szívében örzi határainkon túl is, ahol a magyarokkal együtt élő népek szívügyüknek tekintették a magyar szabadságharcot és remélték saját életük jobbrafordulását általa. Településeinken koszorúzások, harci bemutatók zajlanak ezeknek a győztes csatáknak emlékére. Ismerjük és szívesen énekeljük: Gábor Áron réz ágyúja - című dalt is Petőfi megzenésített verseivel együtt. Most hallottuk, hogy Bukarestből, néhány napra átvitték a Székely Nemzeti Múzeumba Gábor Áron réz ágyúját. Az ottani székely nép úgy érzi, hogy az ágyút szeretné végérvényesen megtartani, hiszen Gábor Áron székely volt, így ágyúja odatartozik, oda, a Székelyföldre:

<http://www.3szek.ro/load/cikk/27093>

Álljon itt egy szép vers Gábor Áron emlékére!

Szőke István Atilla: Lészen ágyú!

Ezernyolcszáz után negyvennyolcat róttak,
Mikor a székelyek, bizony bajban "vóttak",
Enyed, Torda, Újvár s Kolozsvár elbukott,
Anyák jajszava a csillagokig futott.

Marosvásárhelyen a székelyt szétszórták,
Udvarhelyt, Csíkszéket támadta az osztrák,
Magyar falut, házat haraptak a lángok,
Ennyi üszkös romot, még senki sem látott!

Rabló horda rohant végig sok-sok megyén,
Fosztogattak, öltek alig maradt legény,
Szőrös haramiák tobzódtak a vérben,
Megfordult az élet, szenvedett a vétlen!

De november végén szép Sepsiszentgyörgyben,
Egybegyűl a tanács, búsan, összetörten,
Szívükben az érzés, hogyha kicsordulna,
A világ óriás tajték-tenger volna!

Némán gondolkodnak, riadt döbbenettel,
Földjük után telve tiszta érzülettel,
S csendet vág a szólás: "Küzdjünk mindhalálig!"
Felbolydul a terem, zszibong mindegy szálíg.

Tervek szövődnek, hej, minden harsog, éled!
"Ágyú kell, sok ágyú" - a szó szerteszéled.
S a terem sarkában, posztózekéjében,
Álldigál valaki alázat-szerényen.

"Lészen ágyú!" - szólal, erős hittel mondja:
"A többi csak légyen Gábor Áron gondja!"
"Éljen Gábor Áron!" - ünneplik, köszöntik.
"Holnaptól az ágyút tucatnyian öntik!"

Hat ágyú lesz itten mához pont két hétre,
Én lövök majd véle a cél közepébe,
Ha a lövésekkel célba nem találok,
Tíz lépésre tőlük céltáblának álllok!"

S jönnek a harangok, ón és rézedények,
Sistereg a műhely égnek, forró fények,
Sok falu küldte el temploma harangját,
Csak egyet hagytak meg, hogy hallják a hangját.

Ha jó a rossz szándék, a veszélyt jelezze,
Faluról falura szálljon a hír - messze.
S konduljon kedvesen: "Az ágyúk készülnek,
Harang-testvérekből reménykedést szülnek!"

Hat nap múlt el s máris Gábor Áron céloz,
Kettő ágyúcsövet igazít a célhoz,
Mindenki hisz s boldog: "Megvédjük hazánkat,
Ilyen erő mellett kezünk soh'se fárad!"

Nem telik el két hét s ahogy megígérte,
Hat ágyút húznak a város főterére.
"Puskapor, golyóbis mind van, ami fontos!"
Reszket a levegő, a találat pontos.

Eltelt már azóta néhány emberöltő,
Kiáltom: "Éljen a székely ágyúöntő!
Gábor Áron itt vagy, itt élsz még közöttünk,
Fogadd el e verset, evvel megköszöntünk.

Aki pedig hallja, mind-mind emlékezzen,
Múltunk nagyjaival mindig szövetkezzen,
Mert ha őket kérjük, erejüket adják,
S lelkünkre a Napnak sugarát borítják!

/Küldő: Ballán Mária/



Küldő: Teodor Andreas - Kassa

Viccek

A tanulóvezető

A benzinkútnál megáll a tanulóvezető, mert fogytán van a benzin. A kútkezelő rászól:

- Miért nem állítja le a motort ha tankolni akar:
- Leállítottam – feleli a fiatalember.
- Akkor miért rázkódik az autó?

Á, ez csak az oktató, aki végig mellettem ült és még mindig remeg

A juhász

Turisták járnak a Hortobágyot. Odaérnek egy juhászhoz, aki nyáját őrzi. Az egyik látogató megkérdezi tőle:

- Nem unalmas itt egész nap üldögelni és semmit sem csinálni?
- - Á, dehogya – válaszol a juhász és folytatja: mindig jár erre valaki és mindenféle ostobaságot kérdez.

A besúgó

Az újságban megjelenik egy hirdetés, hogy rendőrség farkaskutyákat keres kiképzés céljára. A jelentkezők között ott szorong egy ember madzagon vezetett korcs kutyával.

- - Maga mit keres itt? – kérdezi az egyik rendőr.
- - Gondoltam, elkel egy besúgó is – válaszolta a korcskutyás ember.
-

/Régi viccujságokból válogatta: Pásztor László/

Hírek

Utazás

Örömmel és eszperantó zászlóval köszöntötte a Pásztor házaspár a városunkon 2010. április 3-án átutazó szlovákiai eszperantistát Teodor Andreast, aki általunk küldte üdvözlését a miskolci eszperantistáknak.

Pásztor Lászlóné

Költészet

“A Költészet Napja” alkalmából 2010. április 9-én ünnepi ülést tart a Hegyaljai Alkotók Társulása (HAT) és a MAIT (Magyar Alkotók Internetes Társulása). Színhely: Szerencs, Színházterem. A rendezvényt megnyitja: Rónavölgyi Endréné polgármester. A köszöntőt: dr. Gaál Ernő mondja, fellép: Pécsi Ildikó “Kossuth”-díjas színművész, zongorán kíséri: Körmemndi Péter. Jelmondatuk:”Te jól tudod, a költő sose lódit: az igazat mondd, ne csak a valódit, a fényt, amelytől világlik agyunk, hisz egymás nélkül sötétben vagyunk.” (József Attila).

Küldő: dr.Gaál Ernő – Szerencs

Petőfi Sándor: Te a tavaszt szereted

Te a tavaszt szereted,
Én az őszt szeretem.
Tavasz a te életed,
ősz az én életem.
Piros arcod a tavasz
Virító rózsája,
Bágyadt szemem az őszenek
Lankadt napsugára.
Egy lépést kell tennem még,
Egy lépést előre,

S akkor rájutok a tél
Fagyos küszöbére.
Lépnél egyet előre,
Lépnék egyet hátra,
S benne volnánk közösen
A szép meleg nyárba'.
Szatmár, 1846. október 7-10.

Gyász



Meghalt Mikola Klára, Észak-Magyarország szülötte (1963-2010)

Mikola Klára **1963. január 29-én született Ózdon** Mikola Béla építészmérnök és Petrozsényi Piroska mezőgazdász 3. gyermekeként. A család 1966-ban Nyíregyházára, majd 1968-ban Szekszárdra költözött. Klári Szekszárdon kezdte meg az általános iskolát 1969-ben, 1972-ben pedig a klarinét szakot a Liszt Ferenc zeneiskolában. Játszott a városi fúvószenekarban is mindkét bátyjával együtt. 1977-ben beiratkozott a szekszárdi Garay János Gimnáziumba. 1978-ban a család visszaköltözött Ózdra. Klári ott folytatta tanulmányait a József Attila Gimnáziumban és az Erkel Ferenc zeneiskolában 1981-ig. Érettségi után a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola nappali tagozatán megkezdte a Matematika - énekzene tanári szakot. Közben kezdett ismerkedni az eszperantó nyelvvel, és az eszperantisták közösségével.

1984-ben házasságot kötött Mezei Gáborral. **1986-ban** saját tragédiáján tapasztalta meg a környezeti ártalom hatását. Augusztusban megszületett Ákos fia, aki egy fejlődési rendellenesség következtében szükségessé vált műtétet követően egy hónapos korában

meghalt. (Hivatalosan nem bizonyították a csernobili katasztrófával való összefüggést, de abban az időben mások is jártak így, ezért mi bizonyítás nélkül is úgy gondoljuk.)

Talán ez lehetett az első nagy lökés, ami elindította Klárit azon az úton, hogy tudatos és következetes környezetvédővé váljon.

1987-ben szerzett tanári diplomát.

Budapestre költözött, és attól kezdve aktívan részt vett a környezetvédő, természetvédő, állatvédő, városvédő munkában. A Kagylóként című folyóiratban jelentek meg írásai, majd **1991**-től a Levegő Munkacsoport Lélegzet című folyóiratának szerkesztője, később főszerkesztője volt.

Az eszperantista közösségekben is egyre intenzívebben dolgozott.

1989-ben felsőfokú nyelvvizsgát tett eszperantó nyelvből.

Ugyanebben az évben elvált első férjétől és megkezdte tanulmányait az Eötvös Loránd Tudományegyetemen eszperantó kiegészítő szakon, levelező tagozaton. **1992**-ben szerzett eszperantó nyelv és irodalom szakos középiskolai tanári diplomát.

1992-ben Garamvölgyi Lászlóval kiadtak egy dalgyűjteményt túlnyomórészt saját szerzésű, eszperantó nyelven írott dalokból.

1997-ben házasságot kötött Dóczy Lászlóval.

A házasság nem volt sikeres, egy év után elváltak.

2002-2006 között Tepliczky István csillagással közösen szerkesztették és vezették a Fiksz Rádió "Zöldindulás" című műsorát.

2003-2006 között zeneterapeuta tanulmányokat folytatott az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Karán. **2006**-ban kapott zeneterapeuta oklevelet.

A **2004**-ben alapított "Természetesen" Alapítvány kuratóriumi elnöke volt.

Az alapítvány adta ki a "MásKépp" című negyedévenként megjelenő folyóiratot.

2008. novemberben beválasztották a Magyarországi Eszperantó Szövetség elnökségébe.

2009-ben leginkább eszperantó nyelvoktatással és vizsgáztatással foglalkozott, ameddig az egészsége engedte.

2009. novemberében kórházba került.

2010. február 7-én elhunyt.

Mikola Péter

Mikola Klára

1963-2010

Klárit 2009. november 15-én választotta meg a közgyűlés elnökségi tagnak, hiszen ezt megelőzően sok éven keresztül vizsgáztatott, tanított és aktív részese volt a magyarországi eszperantó életnek. Gitárjátékával és éneklésével mindenkit lenyűgözött. Aki ismerte őt, tudja, hogy kedves, mindenkivel megértő személyiség volt. Tudjuk, hogy az élet velejárója a halál is, de amikor egy fiatal, közeli hozzátartozónkat ragad el a halál, nem értjük és nehezen tudjuk elfogadni. Lelkes környezetvédőként **Mikola Klári** több mesét is írt. Ezek közül az alábbi linkeken néhány megtalálható:

http://macibolt.hu/pag/telhetetlen_medve.html

Még linkek Klári haláláról: http://zold.virtus.hu/?id=detailed_article&aid=86517 Itt a megemlékezés mellett egy másik meséje is megtalálható:

http://www.greenfo.hu/hirek/hirek_item.php?hir=23592

2010. március 04-én 17 órai kezdettel, a Nemzetek Házában tartottunk megemlékezést Kláriról. A megemlékezésről az alábbi képek készültek.

Nyugodj Békében Klári!
Gyásszal és fájdalommal:

A MESZ vezetőségétől Harnyos Ferenc – Eszényi József

/Küldő: Szabó Imre/

A miskolci “Király Lajos” Eszperantó-Baráti Kör tagsága ezúton fejezi ki együttlétét a családtagok és az eszmetársak számára Klári eltávozására alkalmából. Kívánjuk:
Nyugodjon csendesen, békés legyen álma – s odaát nyerje el az örök boldogságot.

Pásztor Lászlóné

Búcsúunk dr. Jáki Ferencről



(A portrét Dobrán Veronika 18 éves eszperantista készítette 2009-ben a decemberi Zamenhof ünnepségen Budapesten. A kép küldője Szabó Imre.)

Dr. Jáki Ferenc

1919. november 16-án született Érd-Ófaluban. Gimnáziumi tanulmányait Székesfehérvárott végezte. Érettségi után teológiát és filozófiát tanult, magyar-latinszakos diplomát szerzett és bölcsészdoktor lett. Eszperantó tanári oklevelét 1965-ben kapta meg. Eszperantó nyelvismerete révén előadóként bejárta egész Európát, eljutott Pekingbe is. 1966 óta az Állami Nyelvvizsga Bizottság Eszperantó Tagozatának vizsgáztatója, a Magyarországi Eszperantó Szövetség és az Eszperantó Világszövetség örökös tagja. című lapban 1968-ban a Világifjúság 1999 óta a Magyar Kultúra Lovagja. 1979-ben, nyugdíjasan kapcsolódott be a Művészetbarátok Egyesületének életébe. Kiállításokat nyitott meg 150 művelődéstörténeti előadást tartott. Faragásaiból, grafikáiból, pasztellképeiből, selyemképeiből, művészfotóiból számos önálló kiállítást rendezett itthon, valamint Dél- és Nyugat-Európában. Az általa megnyitott kiállításokon és saját kiállításain verseit szavalta. 1988 és 1998 között megjelent verseskötetei: Gesztenyevirágok őszi verőfényben, Fecskefészek-csillagszóró, Legindaj legajoj (magyar-eszperantó verseskötet), Kódexversek (illusztrált verseskötet), Naptár, avagy kalendárium (az időszámítás története), Tíz művelődéstörténeti cikk a „Füles” Évkönyveiben 1970-85 között. Rendszeresen részt vesz az alkotótáborok tehetségfejlesztő foglalkozásaiban,

és több irodalmi pályázaton ért el műveivel kiemelkedő méltatást. Legjobban annak örült, hogy a Szinyei Merse Pál gimnáziumban a „VITA”-ban jelentek meg rendszeresen költeményei. 80. születésnapján hosszú, méltató cikket közöltek tanári és irodalmi pályafutásáról. Szülőfaluja is bensőséges ünnepségen találkozott a „hazatért fiával”. Hite szerint csak így lehet elkerülni a szellemi eltompulást. Jelmondata: „Amíg az ekevas szánt, fényes marad, ha közben kopik is, de ha szögre akasztják, rozsdás lesz, még ha vadonatúj is!” És az utolsó dátum: 2010. március 26. Búcsúztatása Érd-Ófaluban lesz 2010. április 10-én A Duna lesz hamvai temetője. S ahol majd a hullámok partra mossák hamvait isten akaratából, ott lesz majd nyugvóhelye, vagy a természet örök törvénye szerint kerül majd vissza az életbe, hogy akár egy fűszálként vagy vadvirágként adjon továbbra is boldogságot azok számára, akik azt értékelni tudják.

Szabó Imre
A Magyarországi Eszperantó Szövetség elnöke

Búcsú Feri bácsitól

A miskolci „Király Lajos” Eszperantó-Baráti Kör tagsága fájó szívvel búcsúzik mindannyiunk

Feri bácsijától, a drága tanár úrtól, aki megismertetett bennünket az eszperantó nyelvhasználat finomságaival, oktatásának időtálló hatékony módszereivel és igaz emberségével is utat mutatott nekünk.

Áldassék neve és emléke!



Jáki Ferenc: Gyökerek

Falusi iskola volt, ahova jártam.
Sok időt töltöttem a gazdag könyvtárban.
A könyvek bekötve szürkés zöld vászonba.

Olyan volt a könyvtár, akár a városban.

A mitológiát nagyon megszerettem.
Volt úgy, hogy órákig beletemetkeztem.
Csecsemő Herkules lett a példaképem:
két nagy kígyót ölt meg gyöngé kis kezével.

Hát még mikor felnőtt, mi-mindent vitt végbe!
Megsirattam szegényt, hogy máglyán lett vége.
A gimnáziumban görögöt tanultam.
Örültem, hogy ilyen gyökereket kaptam.

Ez érdi könyvtárban nyílt ki értelmem
ahhoz, hogy a görög nyelvet megkedveljem.
Később diákjaim tőlem részesültek
e mély kultúrából, s nagyon megbecsültek.

Aztán megcsodáltam néma ámulattal,
hogy hogyan épült, meg a Kínai Nagy Fal.
Ófaluban egykor hogy is álmodhattam,
hogy e Falat később én is megmászhattam.

Aztán feljutottam az Akropoliszra,
Róma Fórumából az Északi-sarkra.
Sőt megmártózhattam néhány Óceánban.
De jó volt röpködni a széles világban!...

S mégis! Ha meglátom szülőfalum tornyát,
és végigjárhatom a hegyszoros „Gyormát”,
s mikor szülőházam ajtaján betérek,
hol az eresz alján vár a fecskefészek:

Alig hihetem, hogy itthon vagyok végre,
s átjárja lelkem a gyerekkori béke.
Köszönöm a Sorsnak, hogy ide születtem,
s öreg iskolámból ennyire vihettem!

Kaposvár – Szombathely 2003.03.19.

Székely Tibor
KUMEVAVA AZ ÓSERDŐ FIA

Kiadás: a Magyar Eszperantó Szövetség

Budapest 1988

Eredeti címe:

Kumeaŭaŭa, la filo de ĝangalo

Eszperantóból fordította: Ertl István

Ezt a megjelentetést engedélyezte a MESZ-től: Szabó Imre elnök,
és a fordító: Ertl István

-Folytatás -

4. A tábortűz körül

Amikor barátaink meglátták a csónak fenekén halmozódó rengeteg kisebb-nagyobb halat, örömük és hálájuk kifejezésekként megtapsolták a kis indiánt. Ahogy Kumevava előre megmondta, kopogott a szemük az éhségtől.

Azonnal a tűzhöz siettünk, megtisztítottuk és hegyes botokra szúrtuk a halakat – vesszőket a fiú faragta meg. Most megszámlálhattam a halakat: éppen tizenhatot fogtunk. Volt köztük olyan is, amelyik súlya az öt kilót is elérte.

Mindnyájan a tűz köré telepedtünk és a sülő hal ínycsiklandó illatát szimatoltuk.

Aznap nem volt szükségünk sem aperitifre, sem étvágygerjesztő tablettákra.

Társaink beszámoltak róla, hogy kitalálták, miképpen vontathatnák közelebb a hajót a parthoz, hogy megjavíthassák. Ötletükhöz mégsem fűztek sok reményt, mert nem volt elég hosszú kötelünk. Legalább tíz méternyire lett volna szükségünk, hogy közelebb húzhassuk a hajót. A kötel egyik végét a hajóorrhoz, a másikat egy vastag faághoz erősítve közös erőfeszítéssel ugyanis partközébe vontathatnánk járművünket. Ott, a sekély vízben már be lehetne tömni a léket és folytathatnánk utunkat.

- Lenni kötél. Mi megcsinálni ebéd után. – mondta a fiú.
- Hogyan? De hát miből készíthetnének kötelet? Ez lehetetlen! – válaszolták többen is.
- Ebéd után mi mind együtt csinálni. – ismételte meg Kumevava.

Amikor mások is hangot adtak kételyeiknek, hozzátette:

- Óserdőben lenni minden, ami embernek szükség. Csak kelleni találni és megismerni minden.

A hal olyan jóízűre sikerült, hogy mind a tíz ujjunkat megnyaltuk utána és olyan bőségesnek bizonyult, hogy felét is alig bírtuk elfogyasztani. A maradékot levelekbe burkolva eltettük vacsorára. A kapitány ekkor így szólt:

- Nagyon szép dolog ettől a fiútól, hogy élelmet szerez nekünk, de ezért nyilván illő fizetséget kíván... Mondd csak fiacskám, mennyit kérsz ezekért a halakért?

- Emberek bajban – szólt a fiú. – Kumevava szívesen segíteni. Pénz nem kelleni. Erdőben lenni minden, ami indián kívánni.

A fiú egyszerű, határozott válasza csodálatunkat váltotta ki. De egy idős úr így szólt:

- Javaslom, hogy azért ne maradjunk adósai kis megmentőnknek. Mindenki tegyen egy belátása szerinti összeget ebbe a zacskóba, hogy elválásunk előtt átadjuk neki.

Mindenki elfogadta a javaslatot és az idős úr már el is kezdte gyűjteni az önkéntes adományokat.

Ebéd után még üldögéltünk, beszélgettünk egy darabig. Aztán a kapitány hirtelen így szólt:

- Fiacskám, azt mondtad, tudsz nekünk kötelet szerezni. Mutasd meg hát, hol van.

- Kötél még erdőben. De én megmutatni nektek, hol. Jönni velem.

Kumevava felállt és megindult az őserdő felé. A kíváncsiak egész csapata követte, élükön a kapitánnyal.

A táborúztól ötven méternyire már meg is állt egy alacsony, pálmászerű, a legkevésbé sem feltűnő bokor előtt, melynek hosszú, hegyes levelei legyező formában tárultak szét. Két ujjával behajtott egy levelet, letörte, majd a törés helyéről vagy tíz vékony szálat húzott ki

- Itt kötél, mi nektek szükség.

A kapitány azonban nem volt tréfás kedvében:

- Ez a kölyök bolondját járhatja velünk – mondta rosszkedvűen.
- Nem, Kumevava nem bolond járni! Sok kis kötél együtt nagy kötél. Sok nagy kötél együtt hosszú kötél. Nézni!

S míg ezeket mondta, két szálat fektetett a combjára, egyik ujjával lefogta a végüket, a másikkal összesodorta őket úgy, hogy vékony, de erős zsinór lett belőlük. Akkor ügyes mozdulatokkal új szálakat húzott elő két levélből és azokat is összefonta. Azután hasonló módon, combja és tenyere között a három zsinórt egy vastag, erős madzaggá sodorta. Oaadta a kapitánynak és így szólt:

- Szétszakítani, ha tudni.

Sem ő, sem a többiek nem tudták elszakítani.

- Rendben van – mondta a kapitány -, de így egy egész hónapra volna szükségünk, hogy tíz méteres kötelet kapjunk. Ez lehetetlen.
- Ha mindenki dolgozni, este előtt kötél kész.
- Nem hiszem, de azért próbáljuk meg – mondta kételkedve a kapitány.
- Jó. Mindenki menni keresni kis pálma és próbálni kihúzni kis kötelek. Kis kötelek hosszúk. Aki nem sikerülni, hívni, én megmutatni.

Szétszéledtünk a környéken. Néhányunknak rögtön sikerült kihúznia a szálacskákat, mások a levelet sem ismerték fel és segítségül kellett hívniuk a fiút. De mihelyt ő elmagyarázta nekik, már is diadalmasan mutatták a maroknyi alig látható szálacskát.

- Egy ember összeszedi kis kötelek és hozni nekem. Kumevava fonn.

Már hordták is neki az összegyűjtött szálakat és ő egy kidőlt fatörzsre telepedve meztelen combja és tenyere között a sok vékony szálacskából sodorni kezdte a hosszú kötelet.

Egy fiatalember sokáig nézte, aztán félénken megszólalt:

- Azt hiszem, ez nekem is sikerülne.
- Biztos sikerülni. – felelte az indián. – Ülni és próbálni. Nem nehéz!

Az első munkadarab még csupa csomó volt, de a második már jobban sikerült, a harmadikat pedig már meg sem lehetett különböztetni a Kumevaváétól. Most már ketten fonták a kötelet, aztán hamarosan harmadik tanoncot fogadtak „műhelyükbe”. Hármuk munkájával éppen a megfelelő ütemben lehetett feldolgozni a folyamatosan érkező szálacskákat.

Három órán át tartott a munka, s mintha versenyt hirdettek volna, mindenki legjobb tudása szerint igyekezett hozzájárulni a közös célhoz. Óriási volt a lelkesedés, senki nem hitetlenkedett tovább. A fiú egyszer csak felkiáltott:

- Elég! Már nem kellene kihúzni kis kötelek!

Kilenc ceruzavastagságú zsinór hevert előtte, mindegyik talán húsz méter hosszú. A két fiatalember segítségével most elkezdte egybefonni őket. A kötél hamarosan akkorára hízott, mint a hajó kötele, amelyhez hozzá akartuk erősíteni, de hosszúsága nem hogy tíz, hanem húsz méter is megvolt, vagyis az elegendőnél jóval több.

Általános üdvözlés fogadta a kapitány kijelentését: azt mondta, soha nem látott még ennél erősebb kötelet és teljesen biztos benne, hogy holnap sikerül kivontatnunk vele a hajót. A kis indián nagyot nőtt a szemünkben.

Időközben beesteledett. Ujra körülültük a tüzet, megpihentünk. Egy hölgy hosszan nézte a bronzbarna fiút, majd hirtelen megkérdezte:

- Mondd, kisfiam, mit jelent ez a két fekete karika az arcodon?
- Ezek tetovált karikák jelenteni én törzsemben felnőtt.

Tudtam, hogy ezzel még korántsem mondott el mindent, ezért arra kértem, számoljon be róla, hogy is tett szert erre a jelre.

Kumevava elmesélte, hogy a karazsa törzsben minden fiú és lány türelmetlenül várja, mikor kaphatja meg ezeket a karikákat, melyeket ők „omaruro”-nak hívnak. Egy fiú csak akkor számít a törzs igazi tagjának, ha részesült ebben a jelben. Ekkor indulhat vadászatra a többi indiánnal, ekkor mehet csak gyűlésbe, ekkor kezdhet készülni a varázslómesterségre és ha szép lányra talál, ekkor kérheti meg a kezét. A lányok is azáltal válnak nővé, hogy megkapják az „omarurót”: Ekkortól dolgozhatnak és szórakozhatnak a felnőtt asszonyokkal, ekkortól kerülnek eladó sorba. De a fekete karikákat nem könnyű kiérdemelni. Nem elég az életkor, bizonyosságot kell tenni arról is, hogy a jelölt idegen segítség nélkül meg tud élni az őserdő közepén.

A karazsáknál a gyerekek kis koruktól fogva ismerkednek a természettel. Ötéves koruktól kezdve tanulják a nyíllal való bánást, valahogy úgy, mint a mi gyerekeink az olvasást és a betűvetést, hiszen az indiánoknál épp oly fontos a löni tudás, mint nálunk az írás-olvasás. Kumevavának is ekkor készített az édesapja először kis nyilat. Két évvel később a fiú már maga faragott magának íjat és nyilakat. Aztán megtanulta, hogyan kell farostból ideget készíteni az íjba.

Kumevava ekkor már halászatra is elkísérte az idősebbeket, néha vadászni is, de ekkor még ritkán találta el a vadat, vagy a halat. Az idősebbek sohasem nevétk ki, mindig bátorították és gyakran állt a háta mögött egy felnőtt vadász, hogy végezzen az állattal, ha ő nem találná el.

Egy nap a törzsfőnök megparancsolta neki, hogy rakjon tüzet száraz gallyakból. Hosszú, keserves dörzsölés után végre fellobbant a láng. Kumevava, akárcsak kortársai, már egész kis korában megtanult úszni. Az idősebbek gyakran szándékosan feldöntötték a pirogáját, hogy így tegyék próbára úszótudományát. Amikor apja pirogát épített, Kumevava segédkezett neki. Ez is jó iskola volt számára.

Egy évvel ezelőtt döntöttek úgy a törzs vénei, hogy barátunk elég ügyes már ahhoz, hogy tíz másik tizenkét-tizenöt éves fiúval útra keljen és egy egész évig vándoroljon vadászva, halászva sok erdőségen és folyón át. Elkísérte őket egy felnőtt vadász, Teworo is, aki mindenre megtanította a fiúkat, amit még nem tudtak. Ez az év bővelkedett kellemes és rossz emlékü élményekben egyaránt.

Az utolsó hónapot a fiúk egyedül, tanítómesterük nélkül töltötték. Testüket befestették feketére, hajukat rövidre nyírták, hogy külsejük nevetséges legyen, s így ne foghassa el őket a kísértés, hogy közel menjenek a falvakhoz.

Mikor épen és egészségesen visszatértek, a fiúkra újabb nagy próba várt: számot kellett adniuk mindenről, amit elsajátítottak. Watau, a törzsfőnök különféle állatnyomokat mutatott és megkérdezte, melyik vad mikor járt arra. Azután a nyomok alapján fel kellett kutatniuk és el kellett ejteniük az állatokat. Úszóverseny következett, majd gyors házépítésben vetélkedtek. Az egész törzs figyelte őket.

Végül mindenki meggyőződhetett róla, hogy a jelöltek igazi felnőttek. Oarete, a vén varázsló meggyújtotta a pipáját és erősen rányomta az arcukra. Amikor a pipa Kumevava arcához ért, érezte, hogy húsa megperzselődik és olyan szörnyű fájdalom hasított bele, hogy a szeméből kicsordult a könny. Akkora erővel szorította ökölbe a kezét, hogy körmei sebesre vajták a tenyerét. Üvöltöni szeretett volna, de egy szót sem szólhatott. Nagy szégyen, ha egy beavatásban részesülő jajgat.

Ezután a varázsló fekete festéket kent arcukon a karikákba, felnőtté avatásuk örök jeleként. Kumevava végignézett barátain: arcuk sápadt volt a fájdalomtól, de szemük ragyogott a boldogságtól. Ez volt a legnagyobb nap Kumevava életében.

Az indián fiú elhallgatott. Csöndben töprengtünk a hallottakon, az erdei iskolán, amelyről mesélt. Dehogyan gúnyolta volna ki már bárki is a kis indiánt a fekete karikák miatt! Ellenkezőleg, most még nagyobb tiszteletet éreztünk iránta.

5. Teknősbékatojás reggelire

Másnap reggel korán keltünk, mert nagy munka várt ránk. Azt terveztük, hogy együttes erővel kivontatjuk hajónkat a mély vízből. Még félálomban voltam, amikor a kapitány odajött hozzám:

- Megkérem, javasolja az indián fiúnak, hogy ma is menjen el vadászni. Ha úgy gondolja, kísérje el maga is. Úgy látom, összebarátkoztak és szívesen venné, ha maga is vele tartana.

Kellemeset a hasznossal! Körbepillantottam táborhelyünkön, s rögtön megláttam a kis indiánt: a tűz mellett mesterkedett valamiben.

- Taterianombo, Kumevava! /Ez a karazsa nyelvű üdvözlés azt jelenti: „megjöttem”.
- Arerina, Nyikucsap! / A köszönésre a válasz: „itt vagyok”./
- Miben szorgoskodsz már kora reggel?
- Nyilakat csinálni vadászni. Velem jönni?
- Természetesen. Miért készítesz ilyen sok különféle nyilat?
- Mert nem minden állat egyforma. Ez nyíl, hegye bambusz, formája dárda, ez lenni legerősebb. Ez kellene védekezni jaguár ellen. Ezzel lehet vadászni tapírra és vaddisznóra is. Ez másik nyíl, hegye fekete, kemény fa, rajta fogak, ez használni főleg halászni. Ezek itt, hasonló, de erősebbek, jól vadászni szervas, tamandu és más nagy állatok.
- Látom, hogy némelyik csonthegyben végződik. Ezeket mire használják?
- Ez, végén hegyes majomcsont, használni éppen majomra vadászni. Ez másik, végén rájafarokcsont, vadászni madárra. Kis madárra használni ez nyíl öt kis hegygel, közötté kis labda. És ez, amelyik vége kis csont hegy nélkül, vadászni madárra, de nem megölni, megfogni élve. Ha kis csont megütni, madár leesni, mi futni és megfogni. Mikor felébred, már benne ketreben.
- Jól van, Kumevava, látom, hogy jártas vagy a nyilak fajtáiban.
- Öreg indián Maloa mondani: „Menni vadászni csak akkor, ha szived bátor és kezében fegyver alkalmas”.

A fiú talpra szökkent és a folyó felé mutatott. Lementünk a partra és beszálltunk a pirogába.

- Azt hittem – mondtam - , hogy az erdőbe indulunk.
- Igen, oda menni, de előbb akarni látni, lenni-e közel teknősbékatojás. Kora reggel legjobb keresni tojások. Nyikucsap szeretni teknősbékatojás?

- Imádom! De nem olyan könnyű rájuk bukkanni.

A part mentén haladtunk, melyet puha trópusi növényzet borított. A hatalmas fák hosszú, kanyargós liánok tekeregték. Időnként homokos partszakaszok mellett is eleveztünk. Egy ilyen helyen végül megálltunk. A fiú így szólt:

- Itt gyűjteni teknősbékatojás. Itt látni nyomok.
- Én csak összevissza lábnyomokat látok a homokban. Honnan tudod, hogy itt teknősbéka rakta le tojásait?
- Nyikucsap látni azok kerek lábnyomok? Lenni teknős. Tegnap este kijönni vízből, felmenni magas partra. Mikor látni, hogy egyedül, más állat nem lenni közel, teknős ásni gödör, olyan mély, mint lábam térdemig, olyan széles, mint lábam. Éjjel oda rakni tojások.

Aztán homokkal lezárni gödör, páncéljával elsimítani homok öt lépésre gödörtől. Így jól elrejtteni tojások más állatoktól, krokodiltól, majomtól. Mikor vége munkának, visszamenni vízbe. Ott jobbra látni azok lábnyomok.

- A ledöngölt kerek részen két lyukat látok. Olyan, mintha valaki már kiásta volna előlünk a tojásokat.

- Tojások még helyükön, ott várni minket. Kora reggel madár, talán nagy marabu, jönni folyóhoz inni víz. Mikor végezni és megfordulni, madár meglátni teknős nyoma. Gondolni: tojások, és elindulni keresni. Madár is szeretni enni teknőstojtás. De madár nem lenni szerencsés. Úton találkozni krokodil, aki ő is kijönni vízből keresni ennivaló. Látni krokodil nyoma, középen fark húzni? Krokodil nagyon veszélyes, amikor keresni ennivaló, Megtámadni akármelyik állat. Persze madár tudni elrepülni és megmenekülni, de nem gondolni más, csak teknőstojtás. Madár és krokodil összefutni, harc kezdődni. Maradni csak madár tolla, vérfolt homokon. Itt, látni? Aztán krokodil továbbmenni. Itt kis láb nyoma, nagy karmok, középen fark húzni.

- Amott följebb kotort lyukat, amikor a tojásokat kereste.

- Igen, két helyen. De nem találni tojások. Akkor szomorú, visszamenni vízbe.

- Látom is a nyomokat, amelyeket akkor hagyhatott. De ott jobbra jaguár-csapás látszik, keresztezi a teknősbékáét. Alighanem ezek is megverekedtek, amikor összetalálkoztak.

- Ha jobban nézni, Nyikucsap látni, hogy teknős menni ott tegnap este, mert nyomokon fényes harmat. Jaguár nyoma friss, ma reggel. Folyóhoz jönni, víz inni, aztán nyugodtan visszamenni erdőbe.

Kiszálltunk és felkapaszkodtunk a meredek folyóparton. Kumevava előhúzta machetéjét és – úgy láttam – kimérte a teknősbéka által ledöngölt körkörös terület középpontját. Ezen a helyen aztán lassan, szertartásosan beleszúrta bozótívágó kését a homokba, egészen a markolatáig. Kihúzta, majd megszemlélte a hegyét. Diadalmas mosollyal dugta a machetét az orrom alá: a hegyén tojássárgája maradványai fénylettek.

Barátom azonnal lelkes ásásba kezdett a kijelölt helyen. Néhány perc múltán már napvilágra is került az első tojtás. Éppen olyan kerek és fehér volt, mint egy pingponglabda, melytől csak héjának rugalmas puhasága különböztette meg...no meg talán az íze is. Egymás után kerültek elő az újabb és újabb tojtások, míg végül takaros rakás magasodott a lyuk mellett. Megszámoltam őket: éppen százhusz darab.

Felfedezésünket igazán meglepőnek találtam. El sem tudtam képzelni, hogyan férhet egyetlen teknősben ilyen teméntelen sok tojtás. Vajon milyen gyakran tojtik egy teknős? És mindig ilyen sokat? Miért dugja őket a homokba és hogy tudnak a kicsinyek kievickélni a lyukból? Majd kifúrta az oldalamat a kíváncsiság, de nem akartam, hogy kérdéseimmel túl butának tűnjek föl a kis indián előtt. De Kumevava észrevehette arcomon a meglepődést, mert máris magyarázatba fogott

Mint elmondta, a nagy folyami teknősök egy méternél hosszabbra is megnőnek, szélességük is hasonló. Tojtásaikat több hónapon keresztül hordozzák testükben, egészen augusztusig, a száraz évszak végéig. Akkor – egy évben csak egyszer – lerakják tojtásaikat egy homokba vájt gödörbe. A száraz évszak utolsó hónapja elegendő ahhoz, hogy a nap melege kikeltse a kis teknősöket. Épp ekkor kezdődnek a nagy esőzések, a folyó messzire kiönt, a nedvesség szétmállasztja a homokot és a párnapos kis teknőcök könnyedén a folyóba úszhatnak.

- Milyen mesterien rendezett el mindent a természet! – kiáltottam fel.

- „Emberek mindenre gondolni. Állatok nem gondolni, ők minden tudni” – mondani öreg Maloa.

Egy tucat tojtást megfőztünk egy agyagedényben. A teknősbéka tojtásának fehérje olajszerű, sárgája sűrű, kissé a homokra emlékeztet. Az íze viszont épp olyan, mint a sózott

tyúktojásé. Mintha csak a természet még arról is gondoskodott volna, hogy ezen a vidéken, ahol nincs só, mégse legyen íztelen a tojás.

- Köszönöm, Vava, hogy megtanítottál teknőstojást keresni.
- „Amid lenni, vigyázni rá, de amit tudni, azt szétosztani”.
- Ezt is az öreg Maloa mondta?
- Igen. De ha nem ő mondani, nálunk minden indián kicsit Maloa.

Evezőnk után nyúltunk. Az Araguaia szelíden hátára vette kis pirogánkat.

6. Az Őserdő legveszedelmesebb állata

Rövid evezés után Kumevava egy védett öblöcskében kötötte ki pirogánkat egy fa törzséhez.

- Mi itt bemenni erdőbe.

A fiú lemetszett néhány nagy levelet egy vadbanán- fáról, majd egy közelben álló fa kérge alól két hosszú, zsinórszerű rostot húzott ki. Belecsavarta a tojásokat a hatalmas levelekbe, majd többször átkötötte a csomagot a rostokkal, olyan erősen, hogy egy állat szagolhassa ki a tojásokat, hozzájuk férni pedig teljesen lehetetlen legyen. A batyut a csónakban hagyta.

Machetéjének néhány csapásával utat tört a dzsungelben. Behatoltunk a hajnali, ébredező őserdőbe. Az állatok élénk mozgása, vidám hangja elárulta, mennyire örülnek az őserdő lakói a születő új napnak.

- Jól tettük, hogy ilyen korán elindultunk - mondtam. – Úgy látszik, ilyenkor kezdődik az élet a dzsungelben.

- Öreg indián Maloa mondani: „ Gombák gyűjteni eső után, állatok vadászni kora reggel érdemes!” – felelte Kumevava.

Járás közben igyekeztünk a lehető legkevesebb ágat letörni, hogy ne bontsuk meg a természet harmóniáját. A kis indián megtorpant, néhány széttiport levélre mutatott: vad járhatott erre nemrég.

- Félóra ezelőtt jaguár járni itt.

Valóban, ezúttal még én is meg tudtam állapítani, hogy a nyomok egészen frissek.

- Igaz, hogy a jaguár a legveszedelmesebb állat egész Amazóniában? – kérdeztem.
- Néha igen. Főleg, ha lenni közel. Mikor jaguár messze, semmi veszély.
- Jól van, jól van, kis barátom, te mindig filozofálsz, néha Maloa álnéven, néha....

Mondókámat furcsa zaj szakította félbe, mely egyre közelebről hallatszott.

- Vaddisznók! – kiáltotta izgatottan a fiú. – Gyorsan fára mászni!

Bár nem tudtam mire vélni figyelmeztetését, a kis indián segítségével gyorsan felkapaszkodtam a legközelebbi fa első nagy ágára, aztán őt is felhúztam magam után. Bizony, az utolsó pillanatban jutottunk biztonságba: pár pillanat múlva már hatalmas vaddisznócsorda vágatott alattunk végtelen rohanásban, összekoccanó agyaraikkal pokoli lármát csapva. Ha lent maradunk a földön, lendületük a földre döntött volna és agyaraik pár perc alatt végeznek velünk. Furcsa volt most a pár méteres magasság biztonságából szemlélni a bős csordát, amint útjukon mindent eltíporva keresztülvágatnak a dzsungelen. Remegő kézzel görcsösen markoltam magam alatt az ágat.

A fiú előkészítette íját és nyilát, hogy elejtse valamelyik állatot. Kiszemeltem egy jól megtermett példányt és rámutattam:

- Ejtsd el azt!
- Nem lehet – válaszolta. – Ha én megölni egyik, többi mint megtámadni fa, olyan erősen, hogy kidönteni és széttépni minket. Vaddisznó nagyon bosszúálló. Ezért lehet csak utolsó megölni csordában, hogy többi nem észrevenni.

A fiú mindezt a fülembé üvöltötte, máskülönben semmit nem hallottam volna az agyarak csattogásától.

Amíg az állatok, izgatott tekintetüktől kísérvé, elvágattak fánk alatt, az járt az eszemben, hogy nem lehet könnyű indiánnak lenni, ha ilyen behatóan kell ismerni minden egyes vadállat viselkedését és szokásait. Meg kell tanulniuk azt is, hogyan ejtsék el őket anélkül, hogy maguk válnának a vadállatok áldozatává.

Amikor a vaddisznókat elnyelte az erdő és lassan lármájuk is elült, lábunk alatt ott hevert a csorda sereghajtója. Kis barátom nyila fúrta át a testét. Kumevava ismét nagyot nőtt a szememben. Lemásztunk a fáról és a zsákmányhoz léptünk. Közepes nagyságú disznó volt, állkapcsában két nagy, görbe agyar meredezett. Súlya valamivel több lehetett fél mászánál.

- Hogy tudjuk elszállítani ezt a természetes vadat? – kérdeztem.
- Először kellene megsütni. Lenni gyufa?

Végigtapogattam zsebeimet, aztán bevallottam, hogy megfeledkeztem a gyufáról.

De az indián fiú nem esett zavarba. Körülnézett, aztán egy kidőlt, elkorhadt pálmafához lépett.

Machetéjével kettészelte a törzsét, majd kivágott a közepéből két száraz fahasábot. Az egyiket laposra faragta, a másikkól botocskát fabrikált. Aztán leült egy fatörzsre, lábával a földhöz szorította a lapos fadarabot, majd erősen rányomta a bot végét és két tenyere között forgatva elkezdte összedörzsölni a kettőt.

Legfeljebb tíz percig tartott a művelet, de nekem egy örökkévalóságnak tűnt. A fiú egy pillanatra sem szakította félbe kimerítő munkáját. Izzadság patakzott a homlokán. Végül a két fadarab érintkezési pontjánál füst kezdett bodorodni. Egy kis ideig még folytatta a dörzsölést. Amikor már bőven gomolygott a füst a két fa körül, az izzó pont közelébe egy darabka száraz gombát helyezett, majd teljes tüdőből ráfújta. Hamarosan a gomba is füstölni kezdett, majd meggyulladt. Volt már tűzünk.

Időközben összeszedtem néhány száraz ágat, gallyat, így sikerült zsákmányunkhoz méltó tüzet raknunk. Míg arra vártunk, hogy a tűz igazából fellángoljon, megnyúztuk a vaddisznót és ráhúztuk egy földbe szúrt karóra. Míg kis barátom hanyatt feküdt, hogy kipihenje a vadászat és a tűzgyújtás fáradalmait, én ügyeltem rá, hogy a pecsenye minden oldala egyformán pirosodjon és sehol se égjen meg.

A nap időközben elbújt. Bíbor fényben fürödtek a fák csúcsai. A távolból egyszer csak dobpergésszerű hangot hallottunk, mint amikor az eső kezd peregni a levelekre.

Kumevava fölült és hallgatózott. Arca nyugtalanságot árult el. Egyszerre tekintettünk mindketten a földre: természetes kígyó mászott alig fél méterre tőlünk, szemmel láthatóan sietős volt a dolga.

A fiú higgadtan megvárta, amíg a kígyó eltűnt. De ekkor más állatok is elrohantak mellettünk: egy irányba tartottak és olyan pánik vett erőt rajtuk, hogy ránk se hederítettek. Közben a dobpergésszerű zaj egyre erősödött.

- Mi ez, Kumevava? – kérdeztem.
- Kalózhangyák jönnek! Mi is kellene elfutni!

Először az ötlött eszembe, hogy újra fel kell másznunk egy fára, hiszen így sikerült megmenekülnünk a vaddisznó roham elől is. De alig kezdtem el kapaszkodni, a fiú máris intett, hogy jöjjenek le.

Megpróbálta levenni a disznót a tűzről, de nem sikerült neki, mert a hús súlyos volt és forró. Bele is esett a tűzbe. Megpróbáltam segíteni neki, de már elkéstünk. Éreztük, hogy lábszárunkon hangyák másznak felfelé. Fájdalmas csípéseik nagy bakugrásokra készítettek. Próbáltuk lesöpörni a rovarokat a kezünkkel, de olyan erősen kapaszkodtak, hogy ez nem sikerülhetett. Míg egyet sikerült leszednünk magunkról, tíz másik mászott a helyére. Kumevava ekkor azt kiáltotta, hogy kövessen.

Olyan sebesen rohant a fák között, hogy nem értem utól. Hamarosan elvesztettem szem elől, de hívó hangja segített tájékozódni. Már csak pár lépésre voltunk a folyóparttól, attól a helytől, ahol a pirogát hagytuk. Mielőtt beszálltunk volna csónakba, barátom ellökte a

parttól és egy víz alatti fatörzshöz kötötte ki. Amikor beültünk a pirogába, néhány méteres távolságból figyelhettük, hogyan borítja el a fák törzsét, ágait, leveleit, a fűvet, a földet millió és millió hangya. Minden elsötétült, mintha egy láthatatlan ecset festette volna feketére az egész tájat. A megdöbbenő látványhoz a fülsiketítő dobolássá hangosodó zaj társult.

Hirtelen észrevettem, hogy az előttünk lévő partszakaszt vékony, de sűrű fekete szőnyeg takarja be. A kalózhangyák megmutatták, hogy a tűz sem riasztja vissza őket. Úgy rontottak neki, akár katonák az ellenségnek. Az első negyven-ötvenezer hangya persze benne ég, de testük hamván sok millió társuk gázolhat át. Úgy tűnik, meghatározott irányban nyomulnak előre, semmi nem állhatja útjukat és minden olyan élőlényt elpusztítanak, amely eléjük kerül.

Egyre több hangya gyülekezett a folyóparton, alig tíz-húsz méterre tőlünk. Úgy éreztem, mintha támadásra készülnének ellenünk. A fiúra néztem és higgadtsága engem is megnyugtatott. És ekkor valami olyasmi történt, amit alig akartam elhinni, pedig a saját szememmel láttam. Több millió hangya préselődött össze pár lépésnyi helyen és gömbfélék formáltak magukból. A gömb először csak akkora volt, mint egy futball-labda, de a földön és a fákon tolongó rovarok mind odasiettek, hogy testükkel dagasszák a gömböt akkora átmérőjűre, mint egy felnőtt férfi magassága.

Amikor már egyetlen hangyát sem lehetett látni a fákon, a gömb, mintha bűvös erő görgetné, belegurult a vízbe.

A fekete gömb a folyó közepe felé tartott; Az ár közben lejjebb sodorta. A gömb közepűtt sem állt meg, folytatta előre nyomulását a túlsó part felé és végül el is érte azt.

Némán figyeltük az élő óriásgömb hihetetlen utazását. Az egész olyan felkavaró volt, hogy egymáshoz sem tudtunk szólni. Csak akkor tekintettem kérdőn kis társamra, amikor a hangyasereg már átért a túlpartra.

- Labda most szétesni – kommentálta. – Hangyasereg folytatni útja, át tűzön, át vízen, egy irányba. Parton hagyni csak hangyák labda külsejéről, akik meghalni, hogy megvédeni többi.

- Micsoda rendkívüli példája az önfeláldozásnak! Sokat tanulhatunk még mi, emberek, az állatoktól.

Partra szálltunk. Csak most vettem észre, hogy egész hangyacsípte lábszáramat hólyagok borítják.

Tűzünk helyén csak hamukupacra találtunk. Rajta zsákmányunk csontváza feküdt, melyet mézfehérre tisztogattak az apró ragadozók. Egy darabig szomorúan szemléltük a vaddisznó földi maradványait. Végül a fiú így szólt:

- Ugyanez történni emberrel is, ha nem elfutni időben, mert sebesült, beteg, vagy mélyen aludni.

- Vagy azzal, aki fára mászik ahelyett, hogy a vízbe menekülne. – tettem hozzá.

- Nyikucsap most maga válaszolni kérdésre, melyik állat legveszedelmesebb őserdőben.

- Mindig az, amelyik éppen támad. Nem tudom, mondott-e ilyet az öreg Maloa, vagy sem, de ehhez a bölcsességhez bőven elég volt az is, amit tapasztaltam.

-Folytatjuk-

Húsvét

A már elröppent Húsvét ünnepe alkalmából ajánlom a következő történetet.

Isteni Segítség

A faluban árvíz van. Egy ember felmenekül a háza tetejére. A víz félig ellepte a házát, amikor arra jön egy csónak. Az ismerősök kiabálnak neki:

- Gyere, szállj be a csónakunkba!
- Nem szálllok... - mondja.
- De gyere, mert jön az ár, és elviszi a házad!
- Majd Isten megsegít.

A csónak elmegy. A vízszint emelkedik, a ház rogyadozik, amikor ismét megjelenik a csónak.

Az emberek ismét hívják:

- Gyere, szállj be a csónakunkba! Segítünk, hogy megmenekülj.
- Nem, nem megyek.
- De mindjárt összeomlik a házad, beleesel a vízbe és megfulladsz! -
- Majd Isten megsegít.

Elment a csónak. Jött a víz, a ház összeomlott, az ember beleesett a vízbe, és megfulladt.

A lelke felkerült istenhez. Kérdezi isten:

- Miért nem szálltál be a csónakba?
- Hát, istenem: vártam, hogy majd megsegítesz.
- Fiam, én kétszer is küldtem érted csónakot...

Gazdag Erzsi: Itt a tavasz

Itt a tavasz, tudod-e?

leheletét érzed-e?

Virágszájjal rád nevet

virágszagú kikelet.

Rád füttyent egy bokorból,

füttyös madár torokból.

Rügyes ággal meglegyint,

s érzed, tavasz van megint.

(Küldő: Ballán Mária)

Minden kedves olvasónkra Isten áldását kérjük a saját hite szerint.





ÉSZAKMAGYARORSZÁGI HÍR

Pásztor László, Pásztor Lászlóné H-3530. Miskolc, Arany János u. 35. 4/2.

Tel.: + 36 70 206 1739

Tel.: + 36 70 570 8895

Tel.: +36 46 738 982

E-Mail: pasztorlaszlo.adri@hdsnet.hu

Weblap: <http://kiralylajos.uw.hu/>

<http://radiocool.tisser.hu>